

Vrienden Dienst-*digitaal*

Nummer 9 - maart 2018

Jaargang 2

Rondom het Station Maliebaan

Presentatie voor de Vrienden van Kees van de Meene over het Maliebaanstation

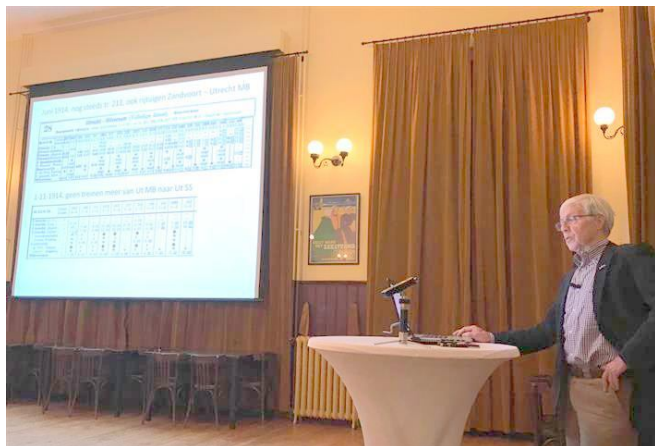
Het Spoorwegmuseum is op maandag gesloten. Dit keer niet voor de Vrienden van het Spoorwegmuseum, want op de maandagavond, de 26ste februari was er een mooie lezing over het Maliebaanstation. In de prachtige wachtkamer, 3de Klasse, hield Kees van de Meene een zeer interessante lezing voor een 50-tal Vrienden. Interessant vooral, omdat hij de ontstaansgeschiedenis van "De Maliebaan" goed uit de doeken deed. Verschillende spoorwegmaatschappijen waren vanaf ongeveer 1850 actief rond Utrecht: de diverse maatschappijen SS, HYSM, NRS en NCS waren in een felle concurrentiestrijd

verwikkeld die resulteerde in de bouw van diverse stations en emplacementen.

Na het ontstaan van de Nederlandsche Spoorwegen boette het Maliebaanstation aan belang in. In 1935 is het gesloten voor reizigersvervoer. De lijn aan de oostzijde van Utrecht bleef echter van belang voor het goederenvervoer en als omleidingsroute bij storingen. In de oorlogsjaren kreeg het station een duistere reputatie

vanwege betrokkenheid bij het transport voor de Arbeitseinsatz in Duitsland en het transport van Joden naar de vernietigingskampen.

In 1954 werd het Spoorwegmuseum in het Maliebaanstation geopend; Kees liet zien wat er in 1945 nog van het station over was, tot wat het nu geworden is. Zo wijzigden de stationsoverkappingen nog al eens in de loop der jaren.

Vele interessante details mochten we horen op die avond: het bestaan van sliptreinen, de onbekende en speciale seinpalen, de beweegbare bovenleidingconstructie bij de kruising in Blauwkapel, de verklarende plattegronden, de koerslijsten met treinen van bijvoorbeeld Amsterdam naar Parijs (ooit een 12 uur durende rit!), de plaatsnaam Kuilenburg, nu Culemborg, het gezamenlijke onderhoud van locomotieven van de HYSM en de SS op het terrein van het Maliebaanstation, enzovoorts, enzovoorts.

Kees wist zijn gehoor de hele avond te boeien en aan het einde van de lezing werden de Vrienden getraakteerd op een aantal grootbeeld-ritten met een Blokkendoos-treinstel: filmopnamen vanuit de stuurstand. Boeiend en herkenbaar voor velen. En het waren historische ritten, want het traject naar Lunetten is inmiddels verleden tijd.

Secretaris Peter van der Vlist sloot de avond af met een dankwoord aan "Spreker Kees" en de aankondiging van de volgende lezing voor de Vrienden: op 30 mei komt de President-Directeur van de NS, de heer

Rogier van Boxtel op bezoek bij de Vrienden.

De lezing van Kees vd Meene is binnenkort via onze website te beleven. Samengesteld door Nico Spilt.

Even voorstellen: onze cartoonist Hans Proper

In onze redactie hebben we nu een gerenommeerde cartoonist aan boord! En hier is dan zijn eerste publicatie. Hans zal regelmatig een bijdrage leveren aan de VriendenDienst-*digitaal*. Hans heeft zijn werkzame leven doorgebracht als illustrator bij Defensie en bij Philips. Zijn belangstelling voor de spoorwegen begon ooit met Märklin dromen, die later werkelijkheid werden tijdens spannende expedities achter het IJzeren Gordijn, naarstig op zoek naar de 'laatste' stoomlocomotief. Zoals Hans het omschreef: "telkens een cartoon die met milde humor reageert op een actueel gebeuren". Wij zullen zijn creatieve pennenstreken zeker waarderen. Hier de DM'90 onderweg naar het Spoorwegmuseum.

Cartoon: Hans Proper, 2018

Een dikke cheque van de BankGiro Loterij

Het was nog even spannend, maar het Spoorwegmuseum heeft van de BankGiro Loterij een extra bijdrage ontvangen voor 'Het leukste reisje'. Maar liefst € 600.000

werd toegewezen om voor tenminste twee jaar het 'Leukste reisje van Nederland' te organiseren, een speciaal festival van twee weken vol kunst, cultuur, vermaak, lezingen en verrassingen.

Het festival is gepland voor de laatste twee weken van juni. De extra bijdrage komt bovenop de jaarlijkse bijdrage van € 300.000. Daarnaast krijgt het museum een bedrag van maar liefst € 337.496 van de deelnemers aan de BankGiro Loterij die ervoor gekozen hebben direct voor het Spoorwegmuseum mee te spelen. Dat zijn de deelnemers die geworven worden voor de deur van het Maliebaanstation, met 'geormerkte' loten. Vooral de hoogte van dit bedrag was een grote verrassing. De cheques werden in ontvangst genomen door directeur Nicole Kuppens (rechts) en marketeer Marleen Schlichting (links).

Plusdag 20 maart

Het thema is stoom. De aanstaande plusdag staat in het teken van het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed. En dat besteedt weer aandacht aan energie en aandrijving door middel van stoommachines. De Arend zal –ijs en weder dienende- ook weer onder stoom te zien zijn. In heel Europa besteden musea aandacht aan dit Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed. Zie ook:

<https://www.spoorwegmuseum.nl/evenementen/plusdag>

Op 21 en 22 april zal de Arend ook weer rijden. De locomotief heeft onlangs succesvol een ketelkeuring ondergaan.

Opnamen "Verzamelkoorts"

De samenwerking met SBS6 rond het programma 'Verzamelkoorts' is in kannen en kruiken. Op 21 en 22 april is er de 'Verzamelkoorts Parade' in het Spoorwegmuseum. Kijkers kunnen stemmen op hun favoriete verzameling/verzamelaar, per aflevering mogen twee verzamelaars (een gedeelte van) hun verzameling exposeren in het Spoorwegmuseum. Er zijn in totaal 6 afleveringen van het televisieprogramma, dus er zullen 12 verzamelingen te zien zijn. Het weekend wordt aangekleed met een podiumprogramma, gepresenteerd door presentatrice Kim-Lian van der Meij, en foodtrucks. In één van de afleveringen komt ook een Amersfoortse treinverzamelaar voor, hij zal met het programma zijn favoriete museum bezoeken: het Spoorwegmuseum.

Tussen Kunst & Kitsch

De uitzending van "Tussen Kunst en Kitsch" die in november 2017 opgenomen werd in het Spoorwegmuseum trok 1.559.000 kijkers. Dat was op 7 februari 2018. Programma gemist? Kijk het terug op: https://www.npo.nl/tussen-kunst-en-kitsch/07-02-2018/AT_2092170

“On TraXS!” – Het Modelbouw- evenement van 2018

Het waren weer mooie dagen in het museum: modelbouw van topformaat met daar omheen demonstraties en lessen. Voor de 10de keer en weer met veel belangstelling. Werkelijk alle leeftijden waren vertegenwoordigd, want zowel gezinnen met kleine kinderen als “oude rotten” die zelf jaren actief zijn of waren in de modelbouw, verwonderden zich over de kwaliteit van het gebodene.

Prachtige diorama's en emplacements. Je waande je in de Ardennen of in Frankrijk; aan de havenkade of in een fabriek, met liefde en vlijt tot in het kleinste detail nagemaakt. Niet voor niets zag je vele mensen met hun camera's dat alles vastleggen om naderhand nog eens te kunnen bekijken. Leveranciers waren goed vertegenwoordigd en menig enthousiaste bouwer zag je met bomen, struiken en diverse verpakkingen naar huis gaan. Natuurlijk waren er ook weer de houten treintjes waar de peuters mee konden spelen en voor de wat oudere kinderen de echte modelbouwrails, dus wie weet wat hier aan nieuwe enthousiastelingen uit voort komt. Laten wij hopen dat er de 11de keer weer zoveel belangstelling zal zijn.

Het waren drukke dagen op de Maliebaan, dat waren het zeker. Omringd door topstukken in de grote hal van het Spoorwegmuseum, heeft menig spoorweg- en modelbouwlijfhebber een heerlijk weekend beleefd.

Honderd jaar onafhankelijk onderzoek treinongevallen

100 Jaar geleden werd voor het eerst in Nederland een onafhankelijk onderzoek naar een treinongeval ingesteld. Dat onderzoek betrof de ontsporing van een reizigerstrein op 7 juni 1917 bij Houten. Bij dat ongeval vielen geen doden, maar er raakten wel mensen gewond en de schade was groot. In die trein bevond zich Koningin Wilhelmina. Uit het onderzoek werd duidelijk dat de ontsporing waarschijnlijk het gevolg was van een 'spoorspatting'.

Inmiddels zijn er 45 van dergelijke onafhankelijke onderzoeken uitgevoerd. Onderzoeker Albert Sloetjes van de Onderzoeksraad voor Veiligheid schreef een artikel waarin hij een beknopt historisch overzicht geeft van de onderzochte ongevallen en de bestuurlijke achtergrond van de onderzoeken met foto's uit het archief van het Spoorwegmuseum. Voor de geïnteresseerden:

<https://www.onderzoeksraad.nl/nl/onderzoek/2398/honderd-jaar-onafhankelijk-onderzoek-treinongevallen?s=5D9BE323363E58488854286FC671ED6761C325E1>

Foto: het treinongeval in Houten 1917

Het raadsel deze keer: waar is dit bord in het museum te vinden? Een mededeling die niet meer wordt gebruikt.

Het raadsel

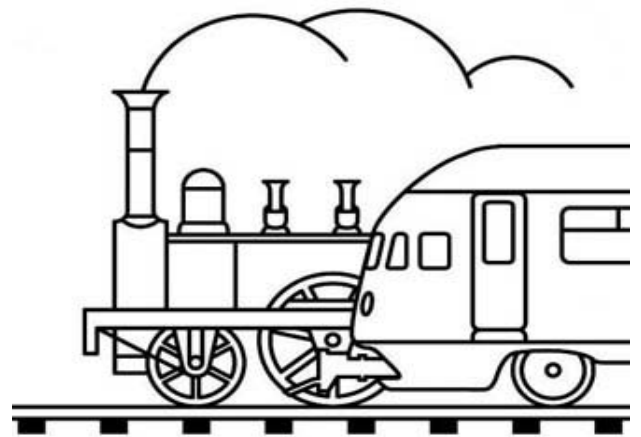
De oplossing van de vorige keer: Het is de vergrendelingstift aan de draaischijf, buiten aan de zuidkant van het museum. Deze pin wordt met stangen bediend vanuit het meedraaiende bedieningshuisje. Staat de schijf op zijn gewenste plaats, dan wordt deze stift of pen naar de "vaste wal" geschoven en zo wordt de draaischijf op zijn plaats vergrendeld. Tevens een waarborg dat de rails juist zijn aangesloten. Een kleine bezoeker vergeleek deze constructie met een schildpad: Die pen werd onder de beschermingskap getrokken of kwam er onderuit. Net als het kopje van een schildpad.

Bijdragen?

Uw eventuele opmerkingen en suggesties en ook foto's en ideeën kunt u sturen naar:

redactie@vriendensm.nl

editor@vriendensm.nl

Redactie: Rick Meijer

Eindredactie: Peter van Dorp